

2. Оголошення, виклики в суд. Урядовий кур'єр : веб-сайт. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/ads/>.
3. Ухвала Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 26.03.2024 у справі № 308/1828/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117954765>.
4. Випуск №193 (7591) від 26.09.2023. Газета «Урядовий кур'єр» : веб-сайт. 20 с. URL: https://ukurier.gov.ua/media/newspaper/adv/2023-09-26/193_26.09.2023r.pdf.
5. Стан розгляду справ. Судова влада : веб-сайт. URL: <https://court.gov.ua/fair/>.
6. Випуск №196 (7594) від 26.09.2023. Газета «Урядовий кур'єр» : веб-сайт. 16 с. URL: https://ukurier.gov.ua/media/newspaper/adv/2023-09-28/196_29.09.2023r.pdf.
7. Повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення та повістки про виклик Мамченко Н.А. на 03.10.2023, 04.10.2023, 05.10.2023. ОГП : веб-сайт. 27.09.2023. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/povidomlennya-pro-pidozru-u-vcinenni-kriminalnogo-pravoporushennya-ta-povistki-pro-viklik-mamchenko-na-na-03102023-04102023-05102023>.
8. Випуск №197 (7595) від 30.09.2023. Газета «Урядовий кур'єр» : веб-сайт. 16 с. URL: https://ukurier.gov.ua/media/newspaper/adv/2023-09-29/197_30.09.2023r.pdf.
9. Повідомлення про зміну раніше повідомленої підозри у вчиненні кримінального правопорушення та повістки про виклик Красильнікова С.О. на 03.10.2023, 04.10.2023, 05.10.2023. ОГП : веб-сайт. 04.10.2023. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/povidomlennya-pro-zminu-ranise-povidomlenoyi-pidozri-u-vcinenni-kriminalnogo-pravoporushennya-ta-povistki-pro-viklik-krasilnikova-so-na-03102023-04102023-05102023-2>.

Дульський Олександр Леонідович,
докторант Національної академії внутрішніх
справ, доктор філософії в галузі права

ТАКТИКО-КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ СЛІДЧИМ ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ ТИМЧАСОВОГО ДОСТУПУ ДО РЕЧЕЙ ТА ДОКУМЕНТІВ

Сучасний світ стикається зі зростаючими викликами у сфері протидії злочинності та забезпечення правопорядку. Злочинні ситуації стають складнішими та більш витонченими, що потребує вдосконалення методів та засобів їх розслідування. Один із таких ефективних інструментів у кримінальному провадженні є тимчасовий доступ до речей та документів, як захід забезпечення кримінального провадження.

Згідно з ч. 1 ст. 159 КПК України тимчасовий доступ до речей і документів виявляється у наданні стороні кримінального провадження

особою, у володінні якої знаходяться такі речі і документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та вилучити їх (здійснити їх виїмку). Такий захід забезпечення кримінального провадження проводиться на підставі ухвали слідчого судді, суду (ч. 2 ст. 159 КПК України) [1]. Вказана процесуальна дія характеризується кримінальним процесуальним примусом. Він зумовлений не вчиненням або невчиненням певних дій, а його законодавчою моделлю, яка побудована на кримінальному процесуальному примусі та передбачає його застосування незалежно від поведінки особи [2, с. 154]. Зважаючи на те, що тимчасовий доступ до речей та документів полягає у «наданні можливості ознайомитися з документами та речами, зробити їх копії та вилучити їх», то це і означає, що ця процесуальна дія направлена на збирання доказів.

Тимчасовий доступ до речей і документів проводиться слідчим не лише відповідно до вимог кримінального процесуального законодавства, а і зважаючи на засоби тактико-криміналістичного забезпечення. Тактико-криміналістичне забезпечення – це процес організації та планування досудового розслідування і судового розгляду, визначення оптимальної лінії поведінки осіб, які здійснюють кримінальне провадження, прийомів проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, спрямованих на встановлення обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, збирання та оцінку доказів [3, с. 374].

Спираючись на організаційно-тактичний аспект тимчасового доступу до речей та документів, цю процесуальну дію доцільно поділити на три етапи: підготовчий, робочий та заключний.

Підготовчий етап характеризується підготовчими діями слідчого до безпосередньої реалізації ним повноважень у проведенні цієї процесуальної дії. Слідчий приймає рішення про проведення тимчасового доступу до речей та документів лише тоді, коли проаналізував матеріали кримінального провадження і визначив, що йому необхідні відповідні документи, речі, відомості, акти ревізій, що сформулюють якісну доказову базу у кримінальному провадженні. Проте йому слід пам'ятати, що задля забезпечення принципу економічності доцільності у кримінальному провадженні, цій процесуальній дії передуює інша: витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок. Одразу проводити підготовку до проведення тимчасового доступу до речей та документів необхідно лише тоді, коли є підстави вважати, що особа у якій знаходяться речі, документи, відомості, висновки експертів, висновки ревізій та/чи акти перевірок може їх знищити чи змінити, або речі та документи містять охоронювану законом таємницю.

Аналіз глави 15 КПК України та наукової літератури надає підстави вважати, що до підготовчих дій слід відносити такі дії

уповноважених осіб: підготовка відповідного клопотання (вимоги до його формування передбачені у ст. 160–162 КПК України), що виявляється, зокрема, у процесуальній та непроцесуальній взаємодії, наприклад, слідчого з прокурором. Це пояснюється тим, що з початку процедури тимчасового доступу до речей та документів – підготовки клопотання, що потребує обов'язкового погодження – слідчий обмежений діяльністю владного суб'єкта в особі прокурора. Тобто, слідчий є самостійним лише в ініціюванні здійснення такого заходу забезпечення кримінального провадження, можливість же проведення процесуальної дії від етапу наміру до реального виконання залежить від інших осіб – прокурора та слідчого судді. До підготовчих дій цієї процесуальної дії відносяться також: процес судового розгляду клопотання тимчасового доступу до речей та документів та прийняття судом рішення; вивчення ухвали слідчого судді, визначення точного часу проведення цієї процесуальної дії, обрання технічних засобів під час її проведення (диски, флеш-накопичувачі тощо). На етапі підготовки під час формування клопотання про тимчасовий доступ до речей та документів слідчий має визначити: 1) володільця речей та документів; 2) форму тимчасового доступу до речей та документів (ознайомлення, копіювання та вилучення (ч. 1 ст. 159 КПК України)); 3) місце виконання тимчасового доступу до речей та документів [4, с. 182, 191].

Робочий етап тимчасового доступу до речей та документів виявляється у тому, що слідчий виконує ухвалу слідчого судді відповідно до вимог передбачених у ст. 165 КПК України. Під час вилучення речей та документів він, зважаючи на їх особливості, може залучити спеціаліста в порядку ст. 71 КПК України, який допоможе йому швидко ідентифікувати такі речі і документи. Особливо це актуальним є тоді коли відбувається вилучення електронних документів чи інших електронних відомостей.

Загалом, необхідно правильно оцінити мету звернення до фізичної чи юридичної особи з судовим рішенням про тимчасовий доступ до речей і документів, передбачити подальший розвиток подій та настання можливих наслідків. Оскільки такі наслідки можуть бути як незначними, так і потягнути погіршення ситуації. Тому щоб наслідки були максимально сприятливими, необхідно обрати максимально правильний алгоритм дій та рішення щодо виконання ухвали суду про тимчасовий доступ до речей і документів [5].

Заключний (завершальний) етап. Характеризується складенням протоколу тимчасового доступу до речей та оформленням додатків до нього. Перед підписанням протоколу учасниками цієї процесуальної дії надається можливість ознайомитись із текстом протоколу. У ньому можуть зазначатися доповнення і зауваження перед підписами учасників. Додатками ж до протоколу виступають речі і документи, що були вилучені, які мають бути упаковані відповідно до вимог кримінального процесуального законодавства.

На завершальному етапі також проводиться і оцінка вилучених речей та документів в ході проведення означеної процесуальної дії. На цьому етапі уповноважена особа з'ясовує чи достатньо цієї інформації для формування повноцінної доказової бази поруч із іншими отриманими фактичними даними, що були здобуті під час інших процесуальних дій (приміром, слідчих чи негласних слідчих (розшукових) дій). Відбувається і аналіз проведеної процесуальної дії, з метою визначення помилок, що можуть виявлятися у тривалості цієї процесуальної дії, не вилучення іншої частини документів, які були наявні у володільця тощо.

Таким чином, тактико-криміналістичне забезпечення збирання доказів слідчим шляхом проведення тимчасового доступу до речей та документів виявляється в організації та плануванні ним цієї процесуальної дії, визначенні своєї оптимальної лінії поведінки, прийомів проведення цього заходу забезпечення кримінального провадження з метою вилучення документів, їх копій та/чи речей, а також забезпечення ознайомлення з ними.

Подальшими науковими розвідками в цьому напрямі є детальне дослідження робочого етапу проведення тимчасового доступу до речей та документів.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : затв. Законом України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

2. Маринич Ю. В. Визначення системи ознак тимчасового доступу до речей та документів як заходу забезпечення кримінального провадження. *Держава та регіони*. Серія : Право. 2019. № 4. С. 152–157.

3. Криміналістика : підручник / [В. В. Пясковський, Ю. М. Черноус, А. В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Пяскового / 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Право, 2020. 752 с.

4. Маринич Ю. В. Інститут тимчасового доступу до речей та документів у системі заходів забезпечення кримінального провадження : дис. ... доктора філософії: 081 – Право. Київ, 2023. 292 с.

5. Іванець А. Тимчасовий доступ до документів та їх виїмка в межах кримінального провадження: що потрібно знати бізнесу? 2024. *Юридична компанія Армада* : [сайт]. URL: <https://armada.law/blog/tymchasovyj-dostup-do-dokumentiv-ta-yih-vyymka-v-mezhah-kryminalnogo-provadhennya/>